

Enquête ‘Baas over eigen lijf’: conclusies

Tijdens de zomer van 2016 voerde de Liberale Vereniging van Personen met een Handicap (LVPH) in samenwerking met de Liberale Mutualiteiten en de VZW's VIEF en Liever Thuis een grootschalige enquête onder het motto ‘Baas over eigen lijf’.

1. In het kort

De enquête leverde enkele opvallende conclusies op:

- **Indien mensen relatief lichte hulp of zorg nodig hebben**, springt de keuze voor een dienst of een voorziening er bovenuit (45%), gevolgd door de partner (35%). Verzorging door de eigen kinderen, niet-inwonende familieleden en burens of vrienden is duidelijk minder populair.
- **Als men zware zorgen nodig heeft**, wil maar liefst 77% van de mensen het liefst thuis blijven. Als tweede keuze kiest men voor een voorziening, al dan niet in combinatie met het thuismilieu.

Maar zeer weinig mensen kiezen ervoor om opgenomen te worden bij burens, kinderen of niet-inwonende familieleden: ook hier blijkt dus duidelijk dat men niemand tot last wil zijn.

- **Als de partner zware zorgen nodig heeft**, is de overgrote meerderheid bereid om hem of haar thuis te verzorgen, waarbij 60% wel de hulp van een dienst of een voorziening zou invoeren.
- Voor wat de **bekendheid met de Vlaamse Zorgverzekering** betreft, valt op dat slechts één derde weet dat die bedoeld is voor de niet-medische zorg. Eén op vijf geeft aan het niet te weten, een percentage dat oploopt tot meer dan een kwart bij de 70-plussers die toch de belangrijkste doelgroep zijn.
- De **bekendheid met de persoonsvolgende financiering** scoort zeer laag: 64% heeft er nog nooit van gehoord en nauwelijks 4% is er goed van op de hoogte.

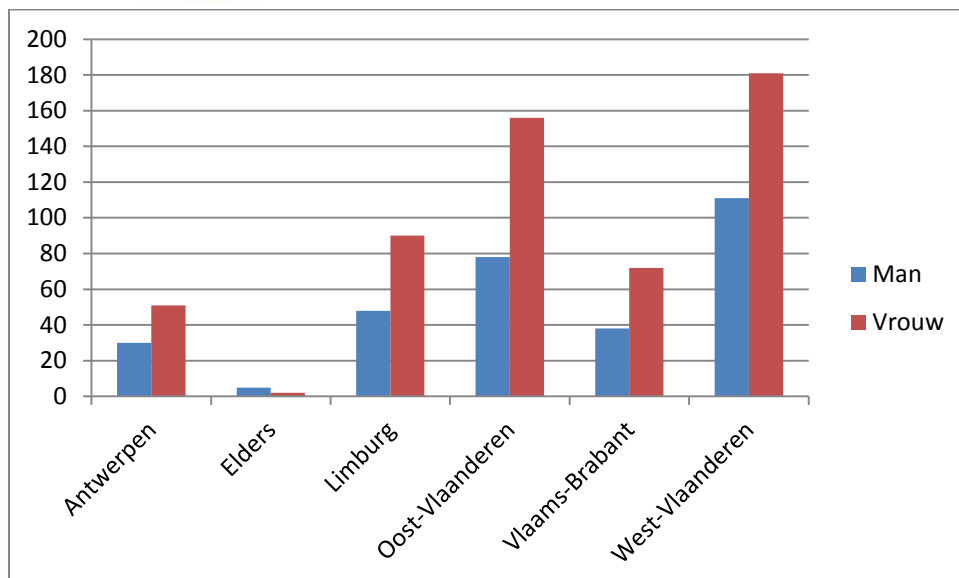
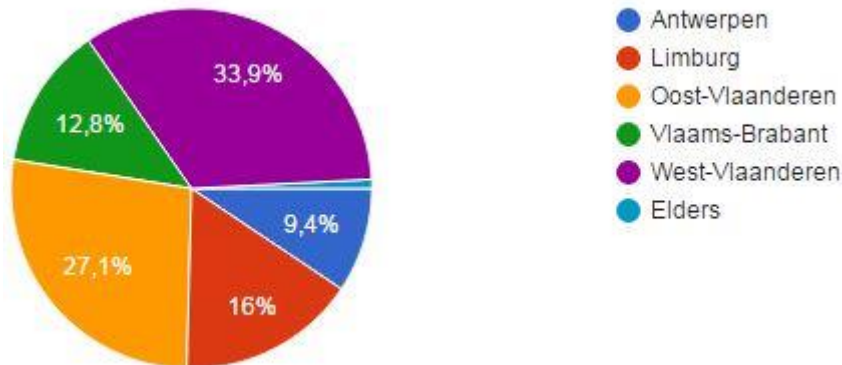
Wanneer we in het kort uitleggen wat het ‘rugzakje van Vandeuren’ betekent, is de houding wel overweldigend positief: bijna 90% vindt het idee goed tot zeer goed.

- **bij het maken van keuzes over de besteding van een budget zou men zich het liefst zou laten bijstaan door** de Dienst Maatschappelijk Werk van het ziekenfonds.

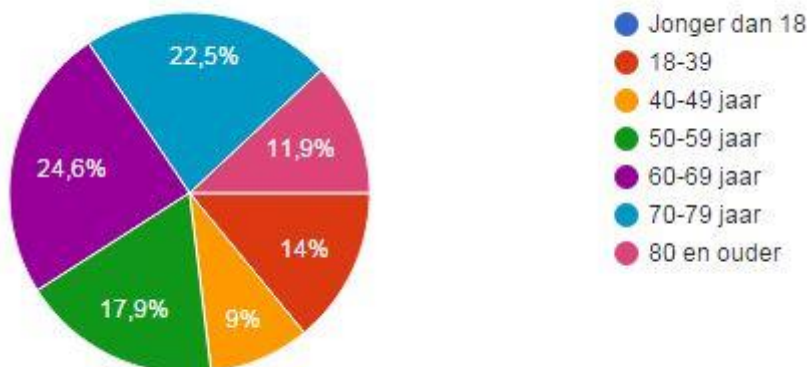
2. Wie heeft er geantwoord?

De mensen konden zowel on-line antwoorden als via een enquêteformulier dat werd meegestuurd met de ledenbladen. Daardoor konden we alvast vermijden dat mensen die geen toegang hebben tot Internet, uit de boot zouden vallen.

In totaal kwamen er 862 antwoorden binnen, maar opvallend was een **zeer ongelijke spreiding over de provincies**: West-Vlaanderen: 292 (33,87%), Oost-Vlaanderen: 234 (27,12%), Limburg: 138 (17,01%), Vlaams-Brabant: 110 (12,76%), Antwerpen: 81 (9,40%) en elders: 7 (0,81%).

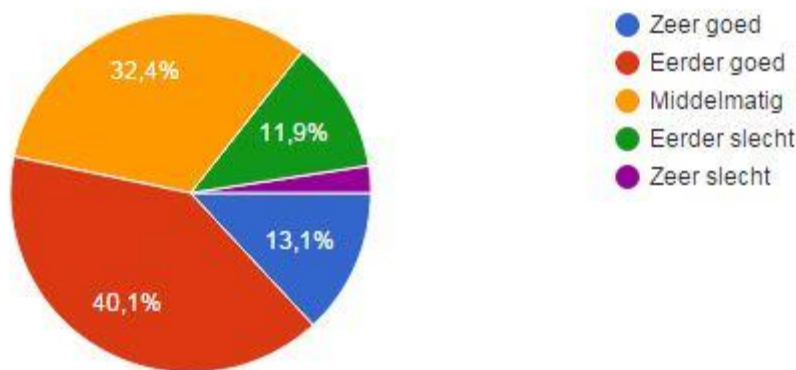

Er hebben ook opvallend **meer vrouwen dan mannen** geantwoord (552 tegenover 310). Voor wat de leeftijdsverdeling betreft, hebben de ouderen in verhouding meer geantwoord dan de jongeren: 59,05% zijn 60-plussers tegenover 40,95% die jonger zijn. Maar liefst een kwart (24,59%) bevindt zich in de categorie 60-69 jaar.

3. Hoe ziet men zijn eigen gezondheid?

Wanneer we peilden naar **de beoordeling van de eigen gezondheidstoestand**, antwoordden 113 personen (13,11%) zeer goed en 346 (40,14%) eerder goed. Iets meer dan de helft van de respondenten (53,25%) schat zijn of haar gezondheidstoestand positief in (goed en zeer goed). De 'gezondste' provincie is West-Vlaanderen met 62,33%. 279 personen (32,37%) vonden hun gezondheid middelmatig. 103 (11,95%) vonden hun gezondheid eerder slecht en slechts 21 (2,44%) vonden ze zeer slecht.

14,39% duidt zijn gezondheidstoestand als slecht of zeer slecht aan, met als 'on gezondste' provincie Vlaams-Brabant met 24,55%.

Dit zegt evenwel niet veel over de gezondheidstoestand van de leden van LVPH of van LLM in het algemeen. Mensen die zwaar ziek zijn zullen immers minder geneigd zijn om een enquête te beantwoorden.

4. Van wie wil je graag hulp krijgen?

Indien je hulp nodig hebt of nood zou hebben aan hulp of zorg, van wie zou je die dan bij voorkeur willen krijgen? Het gaat hier om relatief lichte hulp of zorg, zoals verpleging, hulp bij het wassen en aankleden, hulp bij het bereiden van maaltijden en poetsing.

Gevraagd naar de voorkeur door wie mensen het liefst verzorgd willen worden, springt de keuze voor een dienst of een dienst of voorziening er bovenuit (44,78%), gevolgd door de partner (35,27%).

Opvallend is hier wel het verschil tussen mannen en vrouwen: mannen kiezen eerder voor de partner (43,87% vs 30,43 bij vrouwen) en vrouwen eerder voor een dienst of voorziening (48,37% vs 38,39 bij mannen).

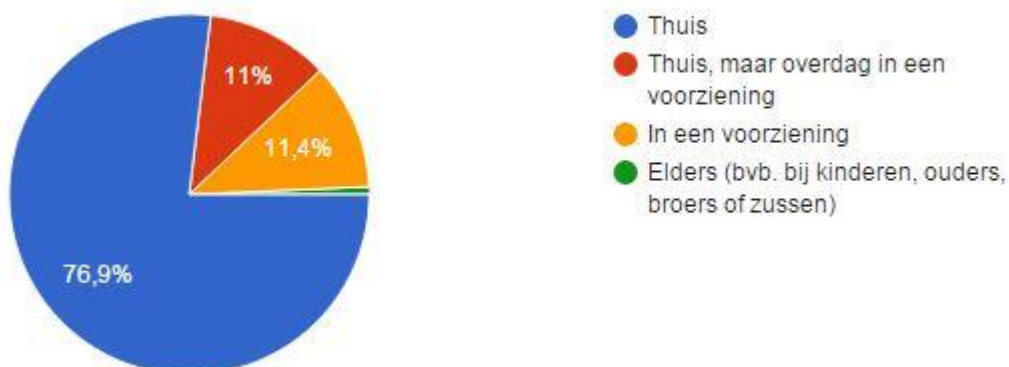
Verzorging door de eigen kinderen, niet-inwonende familieleden en burens of vrienden zijn duidelijk minder populair.

We konden in het kader van de bevraging niet méér in detail gaan, maar wanneer we veronderstellen dat de eigen kinderen niet meer thuis wonen, blijkt de Vlaming niet erg geneigd om een beroep te doen op iemand anders dan de eigen partner of een – neutrale – dienst of voorziening. Er is op dat vlak geen verschil tussen mannen en vrouwen.

Mensen die hun gezondheidstoestand als eerder slecht of zeer slecht beoordelen, zijn wel meer geneigd om gebruik te maken van een combinatie van mogelijkheden, dus bvb. de partner en een dienst of voorziening – hoewel het ook daar omhooguit 15% gaat.

Als men zelf zware zorgen nodig heeft, willen de mensen het liefst thuis blijven (76,91%).

Als tweede keuze verkiest men in gelijke mate een voorziening of de combinatie van thuismilieu en een voorziening (in beide gevallen iets meer dan 11%). Opvallend is dat maar zeer weinig mensen willen opgenomen worden bij burens, kinderen of niet-inwonende familieleden: men wil duidelijk niemand tot last zijn.

5. Wat zou je doen als je partner zware zorgen nodig heeft?

Op de vraag **wat men zou doen als de partner zware zorgen nodig heeft**, is de overgrote meerderheid bereid om hem of haar thuis te verzorgen (84,11%!): 60,21% zou dit evenwel doen met hulp van een dienst of een voorziening en 23,90% zou het op eigen kracht doen. Slechts een kleine minderheid (minder dan 4%) zou ervoor kiezen om de partner in een voorziening onder te brengen – en dan is het nog de vraag of men die keuze maakt onder druk van de omstandigheden.

Alleszins ligt deze conclusie in lijn met die van de vorige vraag: men wil zo lang mogelijk zelf thuis blijven en de partner ook zo lang mogelijk thuis houden.

6. Bekendheid met de Vlaamse Zorgverzekering

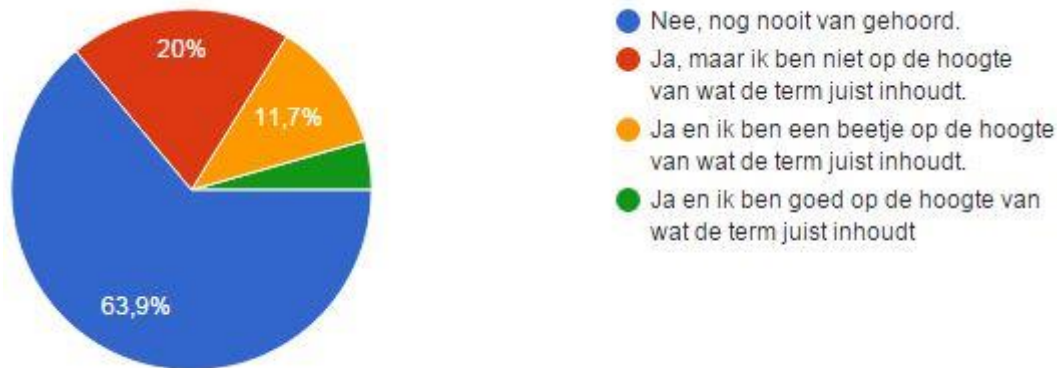
Voor wat de **bekendheid met de Vlaamse Zorgverzekering** betreft, valt op dat slechts één derde (33,87%) weet dat die bedoeld is voor de niet-medische zorg. 41,07% denkt dat de Zorgverzekering dient voor medische zorg – die in principe gedekt wordt door de federale verplichte ziekteverzekering. 18,79% geeft aan het niet te weten: dit percentage ligt overigens opvallend hoger bij de 70-plussers (27,27%).

Vooraf dat laatste behoort een aandachtspunt te zijn voor de ziekenfondsen, temeer daar de meeste rechthebbenden op een uitkering van de zorgverzekering zich in die leeftijdscategorie bevinden. Het is dus goed mogelijk dat heel wat mensen die in aanmerking zouden komen voor zo'n uitkering die niet hebben aangevraagd en er daardoor ook niet van kunnen genieten.

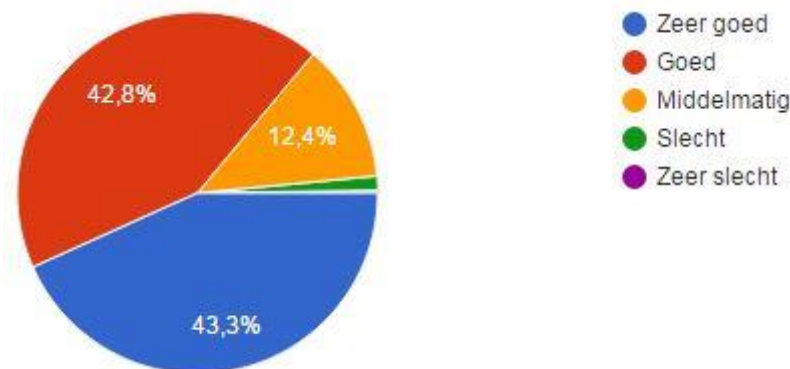

7. Bekendheid met de persoonsvolgende financiering

De **bekendheid met de persoonsvolgende financiering** in de gehandicaptenzorg scoort zeer laag: bijna 20% heeft er al van gehoord, maar weet niet wat de term inhoudt, terwijl 64% er nog nooit van gehoord heeft. 11,72% is er een beetje en nauwelijks 4,41% is er goed van op de hoogte.

Wanneer in het kort wordt uitgelegd wat het 'rugzakje van Vandeurzen' betekent, nl. een systeem om mensen die zorg of hulp nodig hebben in het dagelijkse leven, financieel te ondersteunen met een budget dat ze vrij kunnen besteden, is de houding overweldigend positief: maar liefst 86,08% vindt het idee goed tot zeer goed en nauwelijks 1,51% is er tegen.

8. Door wie wil je je het liefst laten bijstaan?

Een persoon met een handicap die een budget krijgt – cash, voucher of een combinatie van de twee – geniet een grotere vrijheid, maar wordt met heel wat bijkomende problemen geconfronteerd voor wat de besteding betreft. Voor een aantal zaken die voorheen door een voorziening geregeld werden wordt de persoon met een handicap plots zelf verantwoordelijk. Welke zorg kan hij inkopen met zijn budget en welke niet? Hoe kan hij verschillende zorgvormen combineren? Indien hij hulp wil van een persoonlijke assistent, wat zijn dan zijn verplichtingen als werkgever?

Sommigen kunnen zich uit de slag trekken, maar in veel gevallen is het best om zich te laten bijstaan door anderen.

Op de vraag **door wie men zich het liefst zou laten bijstaan bij het maken van keuzes bij de besteding van een budget** kiest 54,18% van de mensen voor de Dienst Maatschappelijk

Werk (DMW) van zijn ziekenfonds. Enkel bij jongeren (18 tot 39 jaar) is dit minder evident omdat bijna 12% aangeeft geen nood te hebben aan bijstand.

Op de tweede plaats komt de bijstand door familie en mantelzorgers (samen 29,35%). Opvallend weinig mensen kiezen voor een combinatie van mogelijkheden (6,03%), hoewel dat perfect mogelijk is. De voorkeur voor een combinatie neemt echter wel toe met de leeftijd.

Wanneer we kijken naar de gezondheidstoestand, herhaalt die volgorde in de voorkeuren zich, maar blijken de mensen meer open te staan voor een combinatie van mogelijkheden naarmate hun gezondheid erop achteruit gaat (3,70% bij mensen met een goede of zeer goede gezondheid versus 13,71% bij mensen met een slechte of zeer slechte gezondheid). Een mogelijke verklaring hiervoor kan zijn dat men een realistischere kijk op de zaken krijgt naarmate men meer hulp nodig heeft.

Het feit of men al dan niet op de hoogte is van wat de persoonsvolgende financiering inhoudt, heeft nauwelijks invloed op de keuze voor een DMW om zich te laten bijstaan bij de keuze om de besteding van het budget.